

E-seminar: Uvod

Prostor je vrednota, na omejenem ozemlju tako majhne države, kot je Slovenija, še posebej pomembna. Ker gre za fizični prostor, ki ga enkrat poimenujemo oziroma vidimo kot okolje, drugič kot naravo, nam v smislu vrednot bolj izstopajo zdravo življenjsko okolje, ohranjena narava, kulturna dediščina, manj pa prostor kot tak. Definiran je kot skupek fizičnih struktur na zemeljskem površju in pod njim, ki ga tvorijo poselitvena območja in krajina v medsebojnem prepletanju, ter morje. Urejanje prostora pa je doseganje trajnostnega razvoja s celovito obravnavo, usklajevanjem in upravljanjem njegovih družbenih, okoljskih in ekonomskih vidikov tako, da se med drugim varuje prostor kot omejeno naravno dobrino in zagotavlja racionalna raba prostora, omogočajo kakovostne življenjske razmere in zdravo življenjsko okolje, omogoča ustrezna družbena in gospodarska infrastruktura, razvoj urbanih naselij, ohranja prepoznavne značilnosti krajin in prispeva k varstvu okolja, ohranjanju narave, varovanju kulturne dediščine in kmetijskih zemljišč. Načrtovanje in urejanje prostora v najširšem smislu je pomemben proces, usmerjanja družbenega razvoja, varstva okolja in zdravja in splošnega blagostanja prebivalcev.

Urejanje prostora se tako udejanja skozi razvojno, usmerjevalno funkcijo in skozi procese usklajevanja interesov. V svojem razvojnem delu naj bi tako bil sestavni ali komplementarni del državnim ali lokalnim strateškim razvojnim načrtom, v svojem procesnem delu pa gre za vnaprej določen set pravil, ki jih je potrebno upoštevati, ko se strateške in konkretne namere prelivajo oziroma načrtujejo v prostor. Glede na opisano naravo urejanja prostora, je to v EU prepuščeno nacionalnim ureditvam, niti niso države zavezane glede pravil urejanja prostora z mednarodnimi pogodbami, razen seveda z vsemi, ki se nanašajo na varstvo okolja in narave. Izjema je mogoče [Evropska konvencija o varstvu krajine](#). Kljub vsemu pa se na mednarodni ravni dogovarjajo različne usmeritve za urbani razvoj, saj v mestih sedaj živi že večina prebivalstva ([Nova urbana agenda](#)).

Od 1.6.2018 je urejanje prostora urejeno v treh temeljnih zakonih – [Zakon o urejanju prostora](#), [Gradbeni zakon](#) in [Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti](#) in njihovih podzakonskih aktih. Bolj kot prej je za državno načrtovanje povezano načrtovanje in dovoljevanje graditve, v dovoljevanje graditve pa so vključene tudi presoje vplivov na okolje. Za trajnostno urejanje prostora je ključno, da so v proces od samega začetka vključeni vsi relevantni organi, pa tudi strokovna in splošna javnost. Na omejevanje posegov v prostor se nanaša veliko režimov s področja varstva okolja, ohranjanja narave, varstva kmetijskih zemljišč ali varstva kulturne dediščine. Te režime določajo področni predpisi za posamezne dela okolja oziroma narave), pristojni organi pa jih prostorskim načrtovalcem posredujejo tudi v obliki [splošnih smernic](#) za prostorsko načrtovanje. Da je prostor posebej varovana dobrina izhaja tudi iz [Kazenskega zakonika](#), ki posebej določa tudi kazniva dejanja zoper prostor (protipravno zavzetje nepremičnine).

Z urejanjem prostora so povezane tudi podatkovne baze nepremičnin, to so geodetski podatki oziroma podatki o nepremičninah in zemljiška knjiga ([Zakon o evidentiranju nepremičnin](#), [Zakon o zemljiški](#)

[knjigi](#)). Večina prostorskih podatkov je že dostopna na informacijskih portalih [Prostorski informacijski sistem](#) in [Prostor](#). Ta dva, skupaj z [Atlasom okolja](#), [Naravovarstvenim atlasom](#) in [Atlasom voda](#) nudita veliko podatkov o stanju in režimih v prostoru. Za področje urejanja prostora je pristojno Ministrstvo za okolje in prostora, za nadzor nad izvajanjem zakonov pa je pristojen [Inšpektorat RS za okolje in prostor](#).

Podrobneje si lahko ureditev prostorskega načrtovanja pogledate na podstrani [Postopki](#) (Sodelovanje pri planiranju, Prostorsko načrtovanje, graditev in varstvo okolja).